

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «ЗАХИСТ ПОЛЕЗАХИСНИХ ЛІСОВИХ СМУГ ВІД ШКІДНИКІВ»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність 202 Захист і карантин рослин
Освітня програма Захист і карантин рослин
Рік навчання 2023-2024, семестр 6
Форма навчання денна
Кількість кредитів ЄКТС 4
Мова викладання українська

Лектор дисципліни

Пасічник Лариса Петрівна, кандидат с.-г. наук, доцент
кафедри ентомології, інтегрованого захисту та карантину
рослин
pasichnikl@ukr.net

Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка дисципліни в
eLearn

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ (до 1000 друкованих знаків)

Навчальна дисципліна «Захист полезахисних лісових смуг від шкідників» ґрунтується на вивченні особливостей біології шкідників та регуляції їх чисельності в лісових смугах.

З кожним роком все більше відчувається шкода комах-фітофагів у лісгосподарствах всіх форм власності. Все частіше виникають спалахи масового розмноження шкідливих комах у полезахисних, придорожніх лісових смугах і зелених насадженнях в містах та населених пунктах. Науковцями доведено, що немає жодної частини дерева, яка б не пошкоджувалась спеціалізованими видами комах.

Таким чином, дисципліна «Захист полезахисних смуг від шкідників» це розділ наукових знань про лісових комах, як невід'ємної частини лісових біоценозів та регулювання їх чисельності, в першу чергу, лісгосподарськими та біологічними заходами з метою підвищення стійкості та продуктивності насаджень.

Мета навчальної дисципліни – це надання студентам теоретичних знань і формування професійних умінь щодо захисту лісових смуг від шкідливих організмів.

Особливої уваги, при вивченні дисципліни, заслуговують не тільки комахи-шкідники лісу, а й самі полезахисні та садова-паркові насадження, які потребують захисту від них.

Вивчення дисципліни «Захист полезахисних смуг від шкідників» має на меті навчити:

- своєчасно виявляти шкідливих комах та правильно визначати їх видову належність за допомогою визначників;
- проводити лісопатологічне обстеження та обліки основних шкідників лісових смуг;
- складати науково-обґрунтований річний прогноз розмноження фітофагів лісових смуг;
- на основі ЕПШ планувати найбільш ефективні заходи захисту лісових смуг від шкідників;
- максимально використовувати природно-регулюючі фактори у зниженні чисельності фітофагів лісових смуг.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності з захисту і карантину рослин і застосовувати теоретичні знання та методи фітосанітарного моніторингу, огляду, аналізу, експертизи, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знанням та пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 1. Здатність проводити фіто санітарну діагностику рослин, моніторинг комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за новітніми принципами і методами.

СК 4. Здатність виявляти, локалізувати і ліквідувати регульовані шкідливі організми за результатами, інспектування та фітосанітарної експертизи.

СК 5. Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об'єктах сільськогосподарського та іншого призначення.

СК 7. Здатність координувати фітосанітарний моніторинг щодо виявлення, ідентифікації та визначення особливостей біології та екології шкідливих організмів в Україні та відповідно до угоди СОТ СФЗ та положень законодавств Європейського Союзу.

СК 8. Здатність комплексно застосовувати методи для довгострокового регулювання, розвитку та поширення шкідливих організмів до господарсько невідчутного рівня на ОСНОВІ прогнозу, економічних порогів шкідливості, ефективності дії корисних організмів, енергоощадних та природоохоронних технологій, які забезпечують надійний захист рослин і екологічну безпеку довкілля відповідно до угоди СОТ СФЗ та положень законодавств Європейського Союзу.

СК 9. Здатність організовувати заходи із захисту і карантину рослин підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарського та іншого призначення, реалізацією, переробкою, зберіганням використанням відповідно до угод СОТ,СФЗ, європейських вимог.

СК 11. Здатність встановлювати закономірності поширення та розвитку шкідливих організмів, оцінювати їх сезонну і багаторічну динаміку, розробляти, науково обґрунтовувати та адаптувати комплекс високоефективних заходів контролю шкідників, хвороб і бур'янів за різних екологічних умов.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.

ПРН 7. Складати технологічні карти для організації заходів із захисту рослин.

ПРН 9. Ефективно планувати час для отримання прогнозованих результатів діяльності із захисту і карантину рослин.

ПРН 10. Навчати, контролювати і оцінювати професійні навички працівників, задіяних у виконанні заходів із захисту і карантину рослин.

ПРН 17. Уміти використовувати сучасні інформаційні технології, знання біології та екології шкідливих організмів для їх контролю в агроценозах.

«ЗАХИСТ ПОЛЕЗАХИСНИХ ЛІСОВИХ СМУГ ВІД ШКІДНИКІВ»

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
4 семестр				
Модуль 1. Класифікація, основні ознаки будови тіла та екологія шкідливих організмів полезахисних лісових смуг				
Тема 1. Класифікація та систематика шкідників лісових смуг.	1/1	Знати: мету та завдання навчальної дисципліни Захист полезахисних лісових смуг від шкідників; шкідників, які пошкоджують різні рослини, їх морфологічні ознаки, біологічні особливості, строки нанесення пошкоджень та строки і заходи захисту лісових культур від пошкоджень; прогноз розвитку головних шкідників рослин. Вміти: визначити видовий склад шкідників; визначити будь-яку фазу розвитку шкідника, (імаго, личинку, яйце); визначити біологічну та економічну ефективність різних заходів захисту.	Здача практичної роботи. Наявність виконаних практичних робіт в робочому зошиті та надсилання їх електронного файлу через систему Elearn для перевірки. Усні відповіді на запитання до практичних і самостійних робіт. Написання змістовного модуля 1 у ЕНК через систему Elearn.	8
Тема 2. Зовнішня та внутрішня будова комах-фітофагів.	1/5			8
Тема 3. Біологія, екологія та динаміка чисельності популяцій шкідників лісових смуг і їх ентомофагів.	1/2			8
Всього за модуль 1			3/8	24
Модуль 2. Характеристика, біологія та шкідливість основних груп комах-фітофагів полезахисних лісових смуг.				
Тема 4. Основні шкідники коріння та сіянців у лісових розсадниках.	1/4	Знати: шкідників, які пошкоджують різні рослини, їх морфологічні ознаки, біологічні особливості, строки нанесення пошкоджень та строки і заходи захисту рослин	Здача практичної роботи. Наявність виконаних практичних робіт в робочому зошиті та надсилання їх	7
Тема 5. Основні шкідники бруньок, хвої та листя лісових смуг.	1/6			6
Тема 6. Основні шкідники	1/4			6

стовбурів та пагонів у лісових насадженнях.		сільськогосподарських культур від пошкоджень; прогноз розвитку головних шкідників рослин.	електронного файлу через систему Elearn для перевірки.	
Тема 7. Основні шкідники плодів та насіння лісових смуг.	1/3	Вміти: визначити видовий склад шкідників; визначити будь-яку фазу розвитку шкідника, (імаго, личинку, яйце); визначити біологічну та економічну ефективність різних заходів захисту.	Усні відповіді на запитання до практичних і самостійних робіт. Написання змістовного модуля 2 у ЕНК через систему Elearn.	7
Всього за модуль 2 4/17				26
Модуль 3. Ефективність заходів в управлінні чисельності шкідливих організмів у полезахисних лісових смуг.				
Тема 8. Завдання та способи моніторингу спалахів розмноження шкідників у лісових смугах.	1/2	Знати: шкідників, які пошкоджують різні рослини, їх морфологічні ознаки, біологічні особливості, строки нанесення пошкоджень та строки і заходи захисту полезахисних і лісових культур від пошкоджень.	Здача практичної роботи. Наявність виконаних практичних робіт в робочому зошиті та надсилання їх електронного файлу через систему Elearn для перевірки.	7
Тема 9. Методи та засоби захисту лісових смуг від комах-фітофагів.	1/1	Вміти: визначити видовий склад шкідників; визначити будь-яку фазу розвитку шкідника, (імаго, личинку, яйце); визначити біологічну та економічну ефективність різних заходів захисту.	Усні відповіді на запитання до практичних і самостійних робіт. Написання змістовного модуля 3 у ЕНК через систему Elearn.	7
Тема 10. Інтегрована система захисту лісових смуг від шкідливих організмів.	1/2	Аналізувати фактори, що впливають на динаміку чисельності шкідників полезахисних смуг. Застосовувати: різні методи для захисту рослин від шкідників фітофагів. Знати системи		6

		інтегрованого захисту культур від шкідників.		
Всього за модуль 3	3/5			20
Всього за 6 семестр	10/30			70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

- Плиска М. М., Пасічник Л. П. Систематика комах. Характеристика основних рядів і родин комах. Навчальний посібник. – К.: Видавництво НУБіП України, 2015, 167 с.
- Сільськогосподарська ентомологія: навчальний посібник [для студентів вищих навч. закл.] / Лікар Я.О., Кава Л.П., Пасічник Л.П. – К.: Компринт, 2020 - 480 с.
- Марченко А.Б. Лісова ентомологія. Навчально-методичний посібник. К.: ЦУЛ, 2020. 134 с.
- Рудська Н.О., Пінчук Н.В., Ватаманюк О.В. Лісова ентомологія: Навч. посіб. за ред. Н.О. Рудської. Вінниця: ВНАУ, 2020. 288 с.
- Рубан М.Б. Сільськогосподарська ентомологія. / М.Б. Рубан, Я.О. Лікар; [за ред. М.Б. Рубана]. Підручник - К., Фенікс, 2011. - 580 с.
- Рубан М.Б. Практикум із сільськогосподарської ентомології: навч. пос. / М.Б. Рубан, Я.М. Гадзало; [за ред. М.Б. Рубана]. – К.: Арістей, 2010. – 472 с..

7. Шкідники овочевих і плодово-ягідних культур та заходи захисту від них / Рубан М.Б., Гадзало Я.М., Бобось І.М.; [за ред. Рубана М.Б.] – К.: Урожай, 2004. – 204 с.
8. Федоренко В.П. Стратегія і тактика захисту рослин: монографія В.П. Федоренко, І.Л. Марков, Є.Ю. Мордерер, Київ., 2015. 784 с.
9. Федоренко В.П., Покозій Й.Т., Круть М.В. Ентомологія. Підручник.; за редакцією академіка В.П. Федоренка – К: Фенікс, Колобіг, 2013, 344 с.
10. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні (упорядкув. В.У. Ящук). Київ., Юніверст Медіа, 2022. 1020 с.
11. Інтегрований захист рослин: підручник / В. М. Писаренко та ін. Полтава, 2020. 243 с.

Допоміжні

12. Лікар Я. О., Пасічник Л.П., Кава Л.П., Статкевич О.І. Методичні вказівки до навчальної практики з дисципліни «Загальна ентомологія». К.: Видавництво НУБіП України, 2022.
13. Станкевич С.В., Леженіна І.П., Забродіна І.В., Байдик Г.В., Сіроус Л.Я., Герман Л.В. Сільськогосподарська ентомологія: назви основних шкідників сільськогосподарських культур і лісових насаджень: навч. посіб. вид. 5-те, перероб. і доп. Житомир: Видавництво «Рута», 2023. 156 с.
14. Довідник із захисту плодів культур / Яновський Ю.П. – К.: Фенікс, 2019. – 472 с.
15. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні / [упорядкув. В.У. Ящук]. Київ: Юніверст Медіа, 2021. 1020 с.
16. Лікар Я.О., Кава Л.П., Яковлев Р.В. Загальної ентомології: навчальний посібник. К.: ЦП «Компрінт», 2019 р., 420 с.

Інформаційні ресурси:

Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. Режим доступу: www.nbuv.gov.ua .

Національна парламентська бібліотека України. Режим доступу: www.nplu.kiev.ua.

Наукова бібліотека університету. Режим доступу: <https://nubip.edu.ua/structure/library>

Велика бібліотека навчально-методичної літератури. Режим доступу: <http://metodportal.net>

Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники, дисертації, автореферати).
Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal>.

Українська ентомофауністика (Київське відділення УЕТ). – режим доступу: <https://sites.google.com/site/ukrentfau/>